

EXPUNERE DE MOTIVE

Apărarea țării și participarea forțelor armate ale României la exerciții și acțiuni militare în afara teritoriului statului nostru sunt reglementate, la momentul actual, de dispozițiile Constituției României, republicată, și ale Legii apărării naționale a României, nr.45/1994, cu modificările ulterioare.

Dispozițiile constituționale reglementează posibilitatea participării forțelor armate la apărarea colectivă în sistemele de alianță militară și la acțiuni privind menținerea sau restabilirea păcii, însă experiența acumulată până în prezent a scos în evidență faptul că în sistemul actual de luare a deciziei, prevăzut de Legea apărării naționale a României nr. 45/1994, cu modificările ulterioare, procedura de finanțare precum și cea de trimitere a forțelor armate la acțiuni în afara teritoriului național nu sunt eficiente și produc întârzieri în îndeplinirea misiunilor. Potrivit legislației actuale, fiecare participare a României cu militari la misiuni în afara teritoriului național, indiferent de tipul sau durata misiunii, de numărul participanților, de faptul că aceștia sunt sau nu constituiți în unități/subunități se aprobă de Parlament, la propunerea Președintelui. Pentru fiecare misiune în parte, potrivit aprobării Parlamentului, Guvernul, după ce se parcurge întreaga procedură de inițiere, avizare și adoptare a unui act normativ, ia în dezbateră și adoptă o hotărâre de finanțare, în baza căreia Ministerul Apărării Naționale poate pregăti forțele necesare și începe derularea acțiunii. Toată această procedură, care depășește, de cele mai multe ori, 1-2 luni, produce frecvent desincronizări în finanțarea, pregătirea misiunilor și deplasarea trupelor în teatrul de operații.

Acest fapt a fost sesizat și de către specialiștii militari din cadrul echipelor de evaluare NATO atunci când au analizat operativitatea cu care forțele române ar putea participa la acțiuni militare sub incidența art. 5 al Tratatului Atlanticului de Nord cât și la misiuni care exced acestui articol.

În afară de aspectul procedural al luării deciziei, al pregătirii și finanțării misiunilor în afara teritoriului național, cadrul actual legislativ nu reglementează multe aspecte importante ca: selecționarea personalului participant la astfel de misiuni, transferul de autoritate, finanțarea activităților etc.

Prezentul proiect de lege își propune să soluționeze într-un mod unitar aspectele subliniate, cu accent deosebit pe simplificarea procedurilor de luare a deciziilor. Astfel, pentru participarea la operații de apărare colectivă, operații în sprijinul păcii, misiuni de asistență umanitară sau la operații militare de tip coaliție, Consiliul Suprem de Apărare a Țării hotărăște care sunt forțele și mijloacele ce pot fi puse la dispoziție, în acest scop, în anul următor. În temeiul hotărârii Consiliului Suprem de Apărare a Țării, Guvernul introduce în proiectul legii bugetului fondurile necesare, atât pentru pregătirea forțelor și mijloacelor puse la dispoziție, cât și pe cele destinate participării acestora la o eventuală misiune.

În cazul unei agresiuni armate îndreptate împotriva unui stat față de care România și-a asumat obligații privind participarea la apărarea colectivă, trimiterea în misiune a forțelor armate se face de către Președintele României, în calitate de comandant al forțelor armate, după consultarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării. Procedura este identică și în cazul trimiterii forțelor armate la misiuni în sprijinul păcii. În ambele cazuri, Președintele informează Parlamentul despre decizia luată, în termen de 5 zile, iar dacă Parlamentul este în vacanță, la începerea sesiunii ordinare sau extraordinare, după caz.

Proiectul instituie posibilitatea ca Președintele României, atunci când apreciază că situația impune, să solicite încuviințarea Parlamentului pentru trimiterea forțelor armate în misiuni în afara teritoriului statului român.

Pentru celelalte tipuri de misiuni (exerciții comune cu unități militare ale altor state, misiuni individuale și ceremoniale) se propune scăderea nivelului competenței de aprobare a trimiterii în misiune a forțelor, de la Președintele României la primul-ministru, respectiv la ministrul apărării naționale sau ministrul/conducătorul instituției în subordinea căreia se află personalul militar sau civil ce urmează să îndeplinească astfel de activități.

De menționat că simplificarea procedurii, prin creșterea rolului Președintelui României în luarea deciziei, se realizează concomitent cu întărirea controlului parlamentar asupra forțelor armate trimise în misiuni în afara teritoriului statului român.

Astfel:

- Președintele României nu poate trimite forțe armate în afara teritoriului național, decât în temeiul tratatelor, acordurilor și altor înțelegeri internaționale, la care România este parte, acte care sunt deja aprobate de către Parlament (art. 3 din proiect);
- informarea Parlamentului poate atrage, dacă decizia Președintelui nu are temei juridic în tratatele internaționale la care România este parte, adoptarea unei hotărâri de retragere a forțelor;
- fondurile bugetare necesare pregătirii și trimiterii forțelor militare la misiuni în afara teritoriului național se aprobă de Parlament, prin adoptarea legii bugetului;
- Președintele României are posibilitatea ca, ori de câte ori apreciază că este necesar, să solicite încuviințarea Parlamentului.

Pe lângă simplificarea procedurilor de luare a deciziilor privind participarea forțelor militare la misiuni în afara teritoriului național, prin proiectul de lege se prevede posibilitatea structurilor de specialitate ale Ministerului Apărării Naționale de a încheia înțelegeri sau acorduri tehnice privind participarea concretă în teatrul de operații, aspect nereglementat în prezent de Legea nr. 4/1991 privind încheierea și ratificarea tratatelor, cu completările ulterioare, dar care este absolut necesar pentru asigurarea cadrului juridic adecvat, concomitent cu creșterea gradului de operativitate în îndeplinirea misiunilor. Potrivit practicii actuale, aceste acorduri se negociază și se semnează la nivelul Ministerului Apărării Naționale, fiind aprobate prin hotărâre a Guvernului, procedură care necesită un timp îndelungat.

Alte probleme care sunt soluționate potrivit prezentului proiect de lege sunt:

a) selecționarea și încadrarea personalului militar și civil, inclusiv a rezerviștilor voluntari. Aceștia din urmă, precum și civilii selecționați din afara sistemului militar, vor fi încadrați în specialități deficitare ale forțelor armate, pe perioada îndeplinirii misiunilor. Această posibilitate este o noutate în domeniu și se face, potrivit proiectului de lege, cu garantarea păstrării locului de muncă avut anterior în viața civilă;

b) salarizarea și alte drepturi suplimentare de care beneficiază personalul care participă la operații și misiuni în afara teritoriului național, avându-se în vedere condițiile specifice de muncă;

c) aspecte juridice privind transferul de autoritate, nereglementate în prezent;

d) aspecte financiare etc.

În sensul celor prezentate, a fost elaborat proiectul de lege anexat, privind participarea forțelor armate la misiuni în afara teritoriului statului român, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare, cu procedura de urgență prevăzută de art. 76 alin. (3) din Constituția României, republicată.

